

August Janssenweg Baarn

natuurtoets

colofon

15 januari 2015

- tekst	dr. A.J.M. Schenkeveld
- productie	bureau Schenkeveld
Visstraat 1, 4101 AC Culemborg
Telefoon: 0345- 534245, E: 06-28307831
Email: bramschenkeveld@ziggo.nl
- opdrachtgever	buRO, bureau voor ruimtelijke ordening en advies, Amersfoort
- contactpersoon	ing. R. van Veen van buRO

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	Methode.....	5
3	Gebiedsbeschrijving	5
4	Flora en fauna	6
	Flora en vegetatie	6
	Vogels	6
	Zoogdieren	7
	Vissen, amfibieën en reptielen	8
	Ongewervelde dieren	8
	Conclusie	8
5	Ingreep	8
	Initiatief.....	8
	Effecten	9
6	Conclusie.....	10

1 Inleiding

Initiatief

Er bestaat een initiatief om op het perceel aan de August Janssenweg 34 een tweede woning te bouwen. Het zuidelijk deel van de kavel, dat nu alleen uit tuin bestaat, wordt afgesplitst. Hier verrijst een nieuwe woning met een eigen toegang. De bestaande woning op de resterende kavelruimte blijft gewoon staan en houdt dezelfde toegang.

Ligging

De bestaande en nieuwe woning zijn gelegen aan de August Janssenweg 34. Deze weg is begin twintigste eeuw aangelegd om de zweminrichting en het botenhuis van de roeivereniging te ontsluiten. Deze lagen aan de Eem op buitendijkse gronden. De weg ligt daarom verhoogd. De bestaande woning is 15 jaar geleden gebouwd. Vanaf 1950 AD is de grens van de bebouwde kom van Baarn steeds verder het Eemdal ingeschoven. Deze raakt in het plangebied inmiddels de Eem zelf. De betreffende kavel ligt aan de Eem en is ca. 20 are groot. Deze wordt dus in twee ongeveer gelijke delen opgesplitst.

figuur 1: ligging te splitsen kavel August Janssenweg 34 Baarn

Planologisch kader

De nieuwe woning past niet in het bestemmingsplan. De gemeente Baarn heeft daarom om een nieuw bestemmingsplan gevraagd. Ten behoeve hiervan wordt door buRO, bureau voor ruimtelijke ordening en advies een nieuw plan met toelichting opgesteld. Hierin is ook aandacht voor het aspect natuur. Volgens de huidige wetgeving moet elke ruimtelijke ingreep getoetst worden aan de Flora- en faunawet (F&f-wet), de Natuurbeschermingswet en overig relevant natuurbeleid.

Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet regelt sedert 2002 de bescherming van een groot aantal planten- en diersoorten. Bij een ruimtelijke ingreep moet voor handelingen die strijdig zijn met de verbodsbepalingen betreffende planten op hun groeiplaats of dieren in hun natuurlijke leefomgeving bij de gemeente een vergunning worden aangevraagd. Deze vergunning is onderdeel van de omgevingsvergunning. De onderzoeksplicht rust bij de initiatiefnemer. Als uit het onderzoek blijkt dat er schade optreedt moet de gemeente om de vergunning te kunnen verlenen een verklaring van geen bedenkingen (Vvgb) bij het ministerie EZ ophalen. Er worden 3 categorieën van bescherming (en daarmee toetsingskader) onderscheiden: streng beschermd – beschermd – algemeen. Om vergunning te krijgen in het geval van streng beschermde soorten zal de initiatiefnemer moeten aantonen dat er geen alternatief is en er sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang.

Natuurbeschermingswet

Sedert de Natuurschoonwet 1928 zijn gebieden aangewezen ter bescherming van de daar aanwezige natuur. Recentelijk zijn als uitvloeisel van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn zogenaamde Speciale Beschermingszones (SBZ) onderscheiden. Deze gebieden vormen samen het Nederlandse deel van Natura 2000, het Europese netwerk van natuurgebieden.

De Europese richtlijnen bepalen dat van elk project of plan dat niet direct verband houdt of nodig is voor het beheer van een SBZ, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor zo'n gebied een 'passende' beoordeling moet worden gemaakt rekening houdend met de instandhoudingsdoelstelling van het hele gebied. Het is de gewoonte om voorafgaand aan deze uitgebreide beoordeling te onderzoeken of er met betrekking tot het initiatief überhaupt broed- en wintervogels, andere planten-, diersoorten en habitattypen, waarvoor de SBZ is bedoeld in het geding zijn. Dit verslag is de weergave van een dergelijk verkennend onderzoek ook wel quick scan of voortoets genoemd. Een dergelijke voortoets wordt ook uitgevoerd voor projecten, die buiten de eigenlijke begrenzing liggen, maar wier effecten zich mogelijk wel doen gelden op de verderop gelegen natuurwaarden ('externe werking').

N.b. De Europese richtlijnen en de bescherming van de speciale beschermingszones zijn opgenomen in de nieuwe Natuurbeschermingswet. Deze is sedert oktober 2005 van kracht. Plannen, die van invloed zijn op de natuurlijke gesteldheid van een beschermd natuurmonument zijn vergunningplichtig. Ook de oude beschermde gebieden vallen onder dit nieuwe regime.

EHS

Kort geleden is ook de begrenzing van de Ecologische Hoofdstructuur van Nederland (EHS) afgerond. Het ligt in de bedoeling alle begrensde kavels voor 2018 te verwerven en in te richten en te beheren als beschermd natuurgebied. De verwerving gebeurt voorsnag op vrijwillige basis. Voor gebieden in de EHS geldt het nee, tenzij...principe. Ingren hierin kunnen alleen doorgang vinden, als er geen alternatieven zijn en het initiatief van groot openbaar belang is. Het nee, tenzij-beleid is een getrapte benadering¹. De basis voor deze stappenbenadering is een goede beschrijving van de in het gebied voorkomende wezenlijke kenmerken en waarden. Uit onderzoek moet vervolgens blijken of deze wezenlijke waarden en kenmerken significante schade ondervinden door de ingreep.

Het plangebied is geen onderdeel van Natura 2000 of de ecologische hoofdstructuur van Nederland (EHS), maar grenst wel direct aan de Eem als natte ecologische verbindingzone onderdeel van de EHS (zie figuur 2).

figuur 2: begrenzing Natura 2000, EHS, Groene contour en overige Natuurwaarden (Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie 2013-2028)

Probleemstelling

In deze notitie wordt onderzocht in hoeverre de kavelsplitsing, de nieuwbouw en het nieuwe (woon)gebruik in strijd zijn met de verbodsbepalingen van de F&f-wet en of er dientengevolge ontheffing (ex artikel 75 van de F&f-wet) van de verbodsbepalingen of een Vvgb (volgens de WABO) voor de omgevingsvergunning (handelingen met gevolgen voor beschermde planten en dieren) moet worden aangevraagd. Verder wordt het initiatief getoetst aan het provinciaal natuurbeleid, de functie van de Eem als ecologische verbindingzone in het bijzonder. Toetsing aan de Natuurbeschermingswet (2005) is niet relevant, omdat het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied, t.w. Arkemheen, op 6 km afstand (in noordoostelijke richting) ligt. Ook het Natura 2000-gebied Eemmeer & Gooimeer Zuidoever ligt op

¹ Handleiding Bestemmingsplannen 2006, provincie Utrecht.

respectabele afstand, t.w. 7 km in noordelijke richting.
De natuurtoets is onderdeel van de toelichting bij het nieuwe bestemmingsplan.

2 Methode

Op 15 januari 2014 is het terrein bezocht om alle beschermde planten en dieren, die het plangebied en directe omgeving bewonen en gebruiken te inventariseren. Daarnaast is in de literatuur en via internet gezocht naar gegevens over de verspreiding van bijzondere soorten in de (wijde) omgeving.

3 Gebiedsbeschrijving

Het plangebied ligt in de Eemerwaard, de buitendijkse gronden langs de Eem. Het oorspronkelijk bodemmateriaal bestaat uit (zee)klei op veen. Deze is echter doorgespit en aangevuld met zand bij het bouwrijp maken en de inrichting van de buitenruimte van de oorspronkelijke woning. Ook bij de aanleg van de beschoeiing is nieuw zandig bodemmateriaal ingebracht.

Het maaiveld van het perceel loopt af van 2,2 m aan de weg tot 1,25 m NAP aan de oever.

De oever bestaat uit een stalen damwand. De Eem staat in open verbinding met het Eemmeer. Het peil hiervan is -0,2/-0,4 m NAP (zp/wp).

De Eemerwaard is altijd als grasland (weide/hooiland) in gebruik geweest. In 1916 werd de oude badinrichting naar deze plek verplaatst. Ten behoeve daarvan is de oever vergraven en opgehoogd en is ook een verhoogde toegangsweg aangelegd. Deze is vernoemd naar de oprichter van de zweminrichting, August Janssen. In 1923 kwam ook de watersportvereniging BWV naar deze plek. De zweminrichting is tot 1952 in gebruik geweest. De woningbouw in de Eemerwaard is van de laatste decennia. De insteekhaven met woonboten is al veel ouder (1960?).

De woning aan de August Janssenweg is gebouwd in 1990. Deze is gebouwd van baksteen en telt twee verdiepingen. De tweede verdieping bevindt zich onder een schuin met keramische pannen bekleed dak. Later is tussen deze woning en de zweminrichting nog een tweede woning in dezelfde stijl gebouwd (op nummer 34a).

De buitenruimte bestaat uit kort gras (gazon), smalle heesterborders aan de randen, een klein terras aan het water en is begrensd door een ca. 2 m hoge haag met diverse soorten (Beuk, Laurierkers, Schijncipres, Taxus). In het gazon staan enkele kleine (fruit)bomen en twee bouwvallige schuurtjes. De oever is beschoeid (metalen damwand). Aan de oever ligt ook een kleine insteekhaven.

zicht op de bestaande woningen (34 en 34 a) vanuit het zuiden en vanuit het oosten (met aan de rechterzijde de zweminrichting)

houten schuurtjes en hoge haag

insteekhaven aan Eem

4 **Flora en fauna**

Flora en vegetatie

De vegetatie van het gazon is te typeren als de Rompgemeenschap van Ruw beemdgras en Engels raaigras (12RG01)² en is soortenarm (< 15 soorten). Naast de naamgevende soorten zijn ook Gewoon haakmos, Gestreepte witbol, Herderstasje, Kropaar, Madelief, Paardenbloem, Rood zwenkgras, Zachte ooievaarsbek karakteristiek. In en langs de heesters en de hagen is het behoor zo intensief dat er geen spontaan gevestigde soorten voorkomen.

Opmerkelijk is de aanwezigheid van enkele exemplaren Maretak in de populieren langs het wandelpad dat de August Janssenweg verbindt met van de Praamgracht. Maretak is een half-parasitaire epifyt, beschermd (categorie 2) en buiten Zuid-Limburg en Voorne zeer zeldzaam.

Maretak, 2 exemplaren in populier op 80 m van het plangebied detailfoto van Maretak ook met zwerm Ringmus (rechts boven)

Er zijn in het plangebied zelf geen wettelijk beschermde plantensoorten in de zin van de Flora- en Faunawet aangetroffen. In het plangebied komen ook geen rode-lijstsoorten voor. Rode-lijstsoorten zijn soorten, waarvan het voorkomen in Nederland achteruitgaat. Hun voortbestaan is bedreigd. Deze hebben daarom een natuurwaarde van nationaal niveau.

Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn de volgende vogelsoorten gehoord of gezien: Aalscholver, Buizerd, Ekster, Fuut, Grauwe gans, Grote Canadese gans, Heggenmus, Houtduif, Kauw, Kokmeeuw, Koolmees, Merel, Ringmus, Waterhoen, Zwarte kraai.

De waarneming van Ringmus betreft hier een troep van ca. 10 rondvliegende/foeragerende exemplaren (mannetjes en vrouwtjes) in de nabijgelegen populierenrij.

De watervogels zijn op de Eem zelf waargenomen. In de Eemerwaard verblijft in de winter een grote groep (> 100 exemplaren) Grote Canadese gans. Kokmeeuw rustten met ongeveer 10 exemplaren uit

² Schaminee, J. e.a., 1995-1999: De vegetatie van Nederland, deel I-V; Opulus Press, Leiden.

op de nok van het dak van de woning.

Kokmeeuw op dak woning August Janssenweg 34

Aalscholver op dukdalven in de Eem ter hoogte van het plangebied

Van genoemde soorten nestelen waarschijnlijk alleen Heggenmus en Merel in het plangebied. Deze vogelsoorten zijn als broedvogel streng beschermd.

Verder staat Ringmus (categorie gevoelig) op de rode lijst van in Nederland bedreigde broedvogelsoorten (2004). Voor vogels van de rode lijst zoals genoemde Ringmus is het belangrijk dat het leefgebied en de (vaste) nestplaatsen behouden en beschermd worden. In het plangebied zijn echter geen geschikte nestelplekken voor Ringmus zoals boomholtes, takkenbossen, nestkasten gezien. Tenslotte zijn er aan de woning ook geen oude nesten van Boeren- of Huiszwaluw gezien. En ook sporen van nestgebruik van het dak van de woning door bijvoorbeeld Huismus of Spreeuw zijn niet aangetroffen.

Zoogdieren

Er zijn in het plangebied zelf geen sporen van zoogdieren gezien. In de omgeving zijn wel sporen gezien of zichtwaarnemingen gedaan van Bruine rat, Egel, Huisspitsmuis, Haas, Konijn, Muskusrat, Mol, Ree, Veldmuis, Woelrat. Deze soorten zijn niet of algemeen beschermd (categorie 1).

Er zijn van de omgeving van het plangebied, t.w. de Eemerwaard geen waarnemingen van vleermuissoorten bekend³. In Baarn zelf is wel een waarneming gedaan van Meervleermuis⁴ en Gewone dwergvleermuis. Meervleermuis foerageert boven grote wateren. De Eem is waarschijnlijk belangrijk foerageergebied en trekroute naar de randmeren.

Vleermuizen zijn streng beschermd (categorie 3). Gewone dwergvleermuis en Meervleermuis zijn gebouwbewonend. Ze hebben kraamkolonies op zolders, in spouwmuren en achter boeiborden. Ze verblijven soms tijdelijk achter luiken en onder scheef liggende pannen. Bij zorgvuldige inspectie van de opstallen zijn geen vleermuizen of bewoningssporen (prooi-resten, keutels, meststrepen e.d.) gevonden.

³ www.waarneming.nl

⁴ <http://waarneming.nl/waarneming/view/49425331>

twee exemplaren Haas in Eemouterwaard (Wolkenberg)

Uitstapplaats Haas en Ree in beschoeiing Eem

Vissen, amfibieën en reptielen

In het plangebied zijn d.d. 15 januari 2014 geen amfibieën, reptielen of vissen waargenomen. Vanwege de nabijheid van water mag in de tuin in ieder geval Bruine kikker en Gewone pad verwacht worden.

In de buitendijkse gronden langs de Eem tegenover het plangebied zijn recentelijk de volgende amfibie- en reptielsoorten waargenomen: Gewone pad, Bruine kikker, Bastaardkikker, Rugstreeppad, Ringslang⁵. Beide laatste soorten zijn streng beschermd (categorie 3), maar worden slechts incidenteel waargenomen.

De visstand in de Eem is karakteristiek voor kanalen (harde beschoeiing, weinig waterplanten, vertroebeling door scheepvaart). Frequentie soorten zijn Baars, Blankvoorn, Brasem, Karper, Snoek en Snoekbaars.

Ongewervelde dieren

In de omgeving van het plangebied, het waarnemingsgebied Eemerwaard (zie www.waarneming.nl), komen voor zover bekend geen beschermde ongewervelde diersoorten voor.

Alle in de omgeving waargenomen insectensoorten zoals Kleine vos, Bruin zandoogje, Kustsprinkhaan, Gewoon spitskopje, Bruine sprinkhaan hebben een algemeen voorkomen.

Conclusie

Het plangebied heeft geen natuurwaarde. Alleen de hagen hebben enige ecologische functie als nestplek van Heggenmus en Merel.

Er zijn in en aan het huis en in de tuin geen verblijfplaatsen van (categorie 2 en 3) beschermde soorten of jaarrond (categorie 1-4) beschermde nesten vastgesteld.

Wellicht is de Eem belangrijk als vliegroute en foerageergebied van de streng beschermde Meer- en Watervleermuis en migratieroute van de eveneens streng beschermde Ringslang.

5 Ingreep

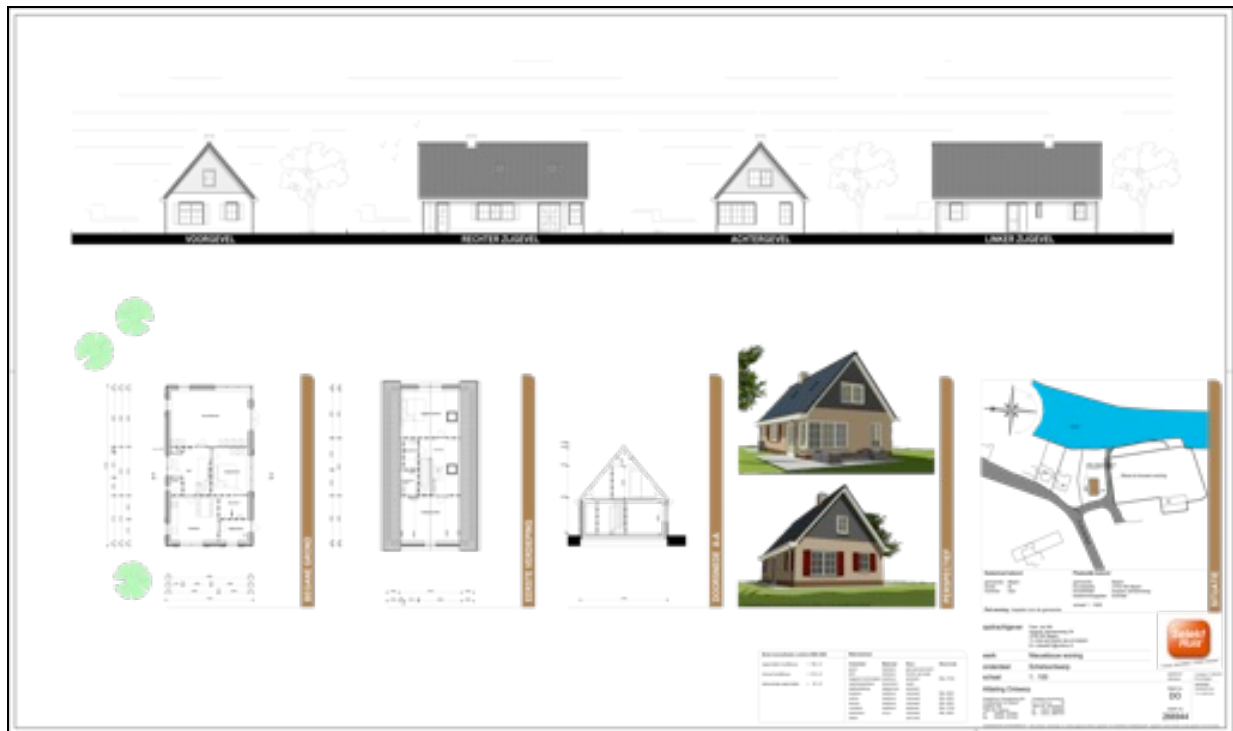
Initiatief

De ruimtelijke ingreep betreft de splitsing van een bestaande woonkavel, de bouw van een nieuwe woning en de herinrichting van de buitenruimte.

Het plangebied is ca. 20 are groot. De kavel wordt in twee gelijke helften verdeeld. De nieuwe woning krijgt een eigen oprit.

De nieuwe woning lijkt veel op de bestaande woningen op nr 34 en 34a. De goothoogte is ca. 3 m, de nok ligt op 7 m.

⁵ Ottburg, F. en D. Jonkers, 2011: Eemouterwaarden Bruggematen en Woilkenberg; Alterra-rapport 2159, Wageningen.

figuur 4: ontwerptekening woning August Janssenweg 34 (SelektHuis)

Effecten

De belangrijkste ecologische gevolgen van het initiatief hangen samen met de sloop van 2 bouwvallige schuurtjes (1), het opruimen van enkele struiken en een stuk haag (2), het grondverzet (3), de nieuwbouw (4), de herinrichting van de buitenruimte (5) en het geïntensiveerd gebruik (wonen) (6).

- Ad 1) De te slopen schuurtjes worden voor zover waarneembaar op dit moment door geen enkele beschermde planten- of diersoort bewoond.
- Ad 2) In de te verwijderen haag en struiken nestelen in het voorjaar mogelijk vogels. De beplanting moet daarom buiten het broedseizoen (15 maart – 15 juli) worden weggehaald of in het broedseizoen eerst gecontroleerd worden op de aanwezigheid van nestelende vogels.
- Ad 3) Bij het grondverzet voor het bouwrijp maken van de nieuwe woningbouwlocatie worden voor zover waarneembaar geen beschermde planten- of diersoort verstoord of gedood.
- Ad 4) Tijdens de bouw treedt door lawaai, bouwlampen en het verspreiden van vervuilde stoffen verstoring van de natuur in de omgeving op. De omvang hiervan is beperkt en reikt niet tot de beschermde natuurgebieden in de omgeving.
- Ad 5) De heringerichte buitenruimte rond de nieuwe en bestaande woning zal hetzelfde natuurarme karakter hebben als de huidige tuin. De herinrichting heeft daarom geen positieve of negatieve gevolgen.
- Ad 6) Het geïntensiveerd gebruik (2 i.p.v. 1 wooneenheden) heeft een toename van de verstoring door licht, geluid en (auto- en boot-)bewegingen op de aangrenzende EHS-natuur tot gevolg. Doelsoorten van de ecologische verbingszone zijn vissen, amfibieën, libellen en (stroomdal)planten (zie streefbeeld evz De Eem, provincie Utrecht). Deze soorten zijn weinig verstoringgevoelig. Verstoringgevoelige soorten als Ringslang en Meervleermuis worden niet genoemd (blijkbaar geen onderdeel van de wezenlijke kenmerken en waarden van dit stuk EHS).

De nieuwe en oude woning staan op ca. 30 m van het water. In de directe omgeving liggen een groot aantal andere verstoringbronnen veel dichter langs het water. Te noemen zijn de woonboten, het botenhuis en aanmeerplek van de roeivereniging, de jachthavens, de diverse loswallen en bedrijfsgebouwen, de snelweg en het klompenpad over de zomerkade. De geringe

toename van de verstoring door de verdere verdichting van het woonlint langs de Eem wordt daarom als niet significant beoordeeld.

Bovengenoemde gevolgen worden hieronder alleen aan de Flora- en faunawet getoetst. Omdat de dichtstbijzijnde beschermde natuurgebieden ver weg liggen, de ingreep klein is en deze mate van intensivering van het woongebruik langs de Eem als niet relevant voor het functioneren van de Eem als ecologische verbindingzone wordt beoordeeld, hoeft het initiatief niet getoetst te worden aan de bepalingen in de Natuurbeschermingswet of de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie.

Flora –en faunawet

Als aan de hierboven genoemde randvoorwaarden wordt voldaan, worden er door de ingreep niet aantoonbaar verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet overtreden. Deze randvoorwaarden worden hieronder nog een keer samengevat.

6 Conclusie

De opsplitsing van de kavel, de woningbouw en de herinrichting van de buitenruimte hebben geen ingrijpende ecologische gevolgen.

Er zullen bij de werkzaamheden geen algemene verbodsbepalingen (artikel 8 t.m.13) van de Flora- en faunawet worden overtreden, als aan onderstaande voorwaarde wordt voldaan:

- De beplanting (haag en heesters) wordt buiten het broedseizoen (15 maart – 15 juli) verwijderd.

Verder wordt aanbevolen terughoudend te zijn met buitenverlichting, buitenlampen zo laag mogelijk op te hangen en/of uitstralend licht naar boven af te schermen.